

Basorako bidean

Xabier Rubio Pilarte

zenburua irakurrita ibilaldia dela dirudi, baina soilik bidez ari gara, edo hobe, bilakaeraz. Erreterian, gure mendietan aldaketak ematen ari dira eta poliki poliki urteetan egur ustiaketara bideraturiko landaketak basotzen ari gara edo behintzat baso izan daitezen lehen urratsak emanez. Herriak berreskuratu behar ditu garai bateko balore naturalak, habitatak eta espezieak. Suerte handia dugu, udalerraren azaleraren zati handi bat parke natural batean dago eta, Aiako Harria Parke Naturalean hain zuzen. Baina horrek ez du esan nahi dena ongi dagoela eta bertako zuhaitzi eta baso guztiak egoera onean daudela, soilik bere baitan balio ekologiko handiko eremuak daudela eta inguruak potentzialtasun ikaragarria duela. Azken urteotan ahalegin berezia egiten ari da Aiako Harria ditugun altxor naturalak ezagutzera emateko eta naturak ematen dizkigun zerbitzuak balioan jartzeko. Horren adibide garbia Listorreta inguruko Barrengoloiaiko Parkeko informazio puntua dugu, non informazio eguneratua jasotzeaz gain, bisitaldi gidatuak egiteko aukera ere badagoen.

Mendi kudeaketari dagokionez, mozteko garaia gaingaiturik duten pinu-landaketak bertako basorako bidean dira. Horrela Igantzi eta Argintzeko magaletan intsignis pinua zegoen horietan orain landatu berriko haritzak, pagoak, urkiak, gereziondoak eta ditugu. Zonalde horietarako hautaturiko landarea handia da eta landaketa ez da ohikoa izan, lerroetatik ahal zen neurrian aldeniduz. Añarbe aldera joz gero, Otsarte eta Suerrin gaixorik zeuden pinu gazteak kendu ziren eta eginiko landaketek itxura ederra dute. Bi horietan nagusiki haritzak sartu dira, Añarbeko bertako basoari jarraipena emanez. Malbazar-Otsarten jarri zen heskaia ere poliki-poliki badoa eta aukeraturiko zuhaixka espezie ugariak aniztasuna emango diote pista ondoko eremuari, bertan izango den basoari faunarentzat luxuzko harrera lekua eskainiz. Alduran larreak zabaltzeko asmoa dago eta dagoeneko aurretiko prestaketa lanak burutu dira. Laster bakanketa egingo da eta basoko langileak topatuko dituzue bertan. Izan ere, zonaldea egokitu beharra zegoen, batez ere kontuan harturik Añarbeko erreserba eremutik haziendak aterako baditugu.

Eta Malbazarreko putzura hurbildu al zarete? Hura iskanbila, hura festa! Inork gutxi esango luke gaur egun artifiziaiki eginikoa dela. Ikaragarria da izan duen arrakasta, negu partean baso-igel gorriek hartzen dute, eta udaberrian ur-igel arruntek. Milaka eta milaka zapaburu eta horien artean, zalapartarik ateratzen ez duten uhandre palmatu ugari topa dezakezue. Ez dira falta ere txantxiku arruntaren larba potoloak. Baina hezegunera beste espezie andanak erabiltzen du, edateko, ugaltzeko edota jateko, besteak beste saguzarrek, txoriek, txitxi-burruntziek... Ura beti bizitzaren iturri. Bitartean Igantziko lepoan eginiko urmaeleen baso-igel gorriek lehen erruteak utzi dituzte.

Aurreko alean okil beltza aipatzen genuen, "txori arotzen" artean handiena eta ikusgarriena. Duela 6-7 urte sumatzen hasi ziren Aiako Harria Parke Naturalean eta ordutik umatu eta zabaldu egin dira. Gehien bat pagadian topa daiteke eta basoaren egoeraren adierazle kontsideratua da. Añarben bertako baso-eremu zabalean, besteak beste, tokia aurkitu du. Kasualitatea edo, baina Parkean topatu diren habietatik erdia Erreterian da. Poliki poliki zuhaitzak zahartzen ari dira eta egur hila sortzen ari da eta prozesu horretan okilak, "arotzak", gora doazela dirudi. Okil ertaina Urdaburu inguruan aipatutik dago aspaldian... itzuliko al zaigu? Harizti zabalak behar ditu, Añarben badaude... Hala ere oraindik zuhaiztia basotu behar da.

Baten batek behar bada esango du, baina nola zuhaiztia, nola pinu-landaketak, nola ez dagoela basorik hainbeste zuhaitz artean. Basoa egon badago, baina bereizi behar ditugu landaketak eta basoak. Orain bertako espezieak baino ez dira landatzen, baina eramaten den kudeaketaren arabera landaketak izaten jarraituko dute edo baso bilakatu litezke. Basoa izateko azalera handia behar dugu, hektarea asko, baina baso egitura ere bai. Espezie ugari baso heldua behar dute, hau da zuhaitz handiak eta zaharrak dituen, enbor lehorrak, egur hila. Basoan ezinbestekoak dira adin ezberdinetako aleak, gazteak, ertainak eta handiak. Garrantzitsuak dira argiuneak, landare mota

ezberdinak: belarkara eta zuhaixkara egotea. Horiek guztiek basoa osatu egiten dute, benetako izaera emanez. Gurean, zuhaitz ugari dago, baso gutxi ordea. Zer falta du? Askotan ale guztiak adin berekoak dira, falta dira landare-estratuak, apenas dago egur hilik, zuhaitzak gazteak dira oraindik eta azalera oro har txikiak dira.

Azkenean baietz, Añarbeko basoa Aiako Harria Parke Naturalaren barruan erreserba eremua izendatuko da. Erreterriako Udalak hala nahi zuen, Donostiako Udalak Errekabeltzeko lursaila gehitu nahi izan dio proposamenari eta aurrera doa. Orain asmoari forma legala eman behar zaio eta Parkeko Araudia egokitu beharra dago. Denbora kontua baino ez da. Zergatik da garrantzitsua? Bada, aurreko puntuarekin estu lotuta dago erantzuna neurri handi batean. Añarbekoa basoa da, oraindik gaztea eta gabeziekin, baina azalera handikoa eta potentzialtasun ikaragarriekin. Gipuzkoako haritz kanduduneko basorik handiena da eta pagadia gehiturik Euskal Autonomia Erkidegoan horrelako bertako zuhaitz-orbanak urriak dira oso, dozena erdi bat eskas. Hain azalera handiko zuhaitz multzorik ez daude eta, ondorioz, daudenak babestu behar ditugu. Gainera kontuan hartu azpian Añarbeko urtegia dagoela eta bertatik Gipuzkoarren erdiak bertatik edaten duela. Arroak nola, uraren kalitatea izango da hala. Beraz, Añarbeko basoa kontserbatu ez ezik sustatu ere egin behar dugu eta Erreserbaren izendapenak norakoa finkatzen du. Añarbeko zuhaiztiak basorako bidea hartu du, pixka bat laguntzen badiogu denborak emango dio berezkoa duen izaera.

